

IZBOR KATOLIČKOG ŠKOLSKOG VJERONAUKA

RITA GIEDRÈ RUGEVIČIŪTE

Zirmunu g. 30-25

09229 Vilnius

Litva

Primljeno:
28. 5. 2006.

Izlaganje na
znanstvenom
skupu

UDK 37.014.
523 (474.5)

Litva je neovisna republika tek 16 godina. Vjeronaučna je pouka u javnoj školi ozakonjena. Pravni temelj je važan, ali je to samo jedan od elemenata kad se govori o odgoju za ljudske vrijednosti. Za vrijeme sovjetske okupacije tradicija školske religiozne pouke bila je prekinuta. Danas Crkva traži načine kako da mladima progovori o pitanjima vjere i života.

Najveća briga je odgoj za istinu i slobodu. Kod nas još ne postoje odrasli ljudi koji su živjeli i sazreli u slobodnoj zemlji i koji bi bili sposobni voditi mlade kako bi »oblikovali duh u dvostrukoj dimenziji unutarnjosti i univerzalnosti, sabranosti i otvorenosti«.¹ To ukazuje na brojne napeitosti i suprotnosti.

Postavljaju se različita pitanja, Kako ta šutljiva i ranjena Crkva može biti Crkva koja zove i vodi u život? Kako pripremiti vjeroučitelje za sekularno društvo? Kako biti Kristova sol u odgojnoj politici? Kakvi trebaju biti program i priručnici školskog vjeronauka? Nedostaju ljudi koji bi bili sposobni riješiti te probleme. Naša Crkva mora istovremeno skrbiti i za školski vjeronauk i za župnu katehezu.

I danas se društvo nada da Crkva može odgajati ljudsku savjest. U ovome trenutku ne možemo odgovoriti na taj problem jer postoji velika kriza ljudskih vrlina.

Godine 2004. u javnim je školama predložen novi program školskog vjeronauka. Novost programa sastoji se u perspektivi evangelizacije koja nam pomaže da gradivo

i metode prilagodimo razini učenika. Cilj školskog vjeronauka se definira tako da vjeronauk bude u službi artikuliranja između stvarnosti postojanja, egzistencijalnih pitanja obogaćenih kulturalnim doprinosima i resursima kršćanske vjere. U programu postoji vid integracije koji otvara perspektive za suradnju među raznim školskim predmetima. Program predlaže uporabu drugih metoda, tj. u njemu se podsjeća da dijalog valja više koristiti od monologa, da je potrebije naviještati Radosnu vijest negoli katehizirati, da valja više surađivati negoli moralizirati o kršćanskoj poruci. Cilj programa je odgoj osobe i odnosa. Predmet katoličkog vjeronauka upravljen je vjernicima, nevjernicima i nezainteresiranima.

Prema Zakonu o pouci Republike Litve učenici do 14 godine zajedno sa svojim roditeljima izabiru između školskog vjeronauka i etike. Prošle godine prvi je put u Litvi uveden novi program vjeronauka. Tim smo povodom pripremili upitnik radi analize razloga izbora školskog vjeronauka. Na upitnik je odgovorilo 250 roditelja osnovnoškolske djece. Postavljeno im je pitanje: *Koji su motivi vašeg izbora školskog vjeronauka?*

27% roditelja reklo je da želi da njihovo dijete upozna kršćanstvo. 21% onih koji su odgovorili žele da se kršćanska tradicija nastavi i u školi. Za 18% roditelja je

¹ M. LÈNA, *Le passage du témoin*. Parole et silence, 1999, 72.

važno da vjera djeteta raste za vrijeme po-
hađanja školskog vjeronauka. 16% ispita-
nika želi da djeca budu pripravljena na sa-
kramente. 14% roditelja želi da školski vje-
ronauk potpomogne unutarnji odgoj i od-
goj osobnosti. 4% roditelja objašnjava svoj
izbor time što to želi njihovo dijete (usp.
prikaz br. 1).

Za vrijeme izvođenja projekta analizira-
na je njegova prilagodba programu. Tema-
tika osnovne škole slijedi se prema prostor-
noj logici za poznavanje i za odnos prema
Bogu Stvoritelju, Isusu Kristu Otkupitelju,
Duhu Svetome, Crkvi i samome sebi, dru-
gima, okruženju, prirodi. Taj se program
temelji na liturgijskoj godini. Može se usta-
noviti da želite roditelja i projekt programa
idu u istom smjeru s obzirom na školski
vjeronauk.

Prema Zakonu o pouci, učenici koji
imaju 14 godina mogu i sami odabrati
školski vjeronauk. O tome je provedena
anketa koja je obuhvatila 595 učenika. Jed-
no od pitanja glasilo je: *Što je za tebe naj-
važnije u školskom vjeronauku?*

60% učenika osobno se odlučuje za po-
hađanje školskog vjeronauka. 26% učeni-
ka izjavljuje da dolaze zato što žele biti bo-
lje informirani o religiji. 26% ih tvrdi da je
za njih važna organizacija procesa pouke.
23% anketiranih učenika kaže da su za njih
važni odnosi i sudjelovanje na satu škol-
skog vjeronauka. 18% mladih u anketi iz-
javljuje da su odabrali taj predmet zato što
žele rasti u vjeri i još više izgraditi svoju
unutarnjost. 4% ispitanika izjavljuje da že-
le biti slobodni. 3% anketiranih uspjeh
školskog vjeronauka povezuje uz osobnost
vjeroučitelja (usp. prikaz br. 2).

Sadržaji koji su uključeni u program za
učenike od 12 do 14 godina predviđaju da
učenici ne samo upoznaju i shvate same
sebe, nego i da upoznaju i shvate društvo u
koje se uključuju. Oni analiziraju pitanja

prijateljstva i pripadnosti u svjetlu Biblije i
Deset Božjih zapovijedi. Školski vjeronauk
treba postati mjesto na kojem se postavlja-
ju pitanja, na kojemu se istražuje i otkriva.

Sadržaji koji su predviđeni za mlade od
14 do 16 godina postavljaju pitanja o živo-
tu i smrti, o ljubavi i seksualnosti, o zdrav-
lju i patnji, bogatstvu i bijedi. Kako bi ne-
tko postao zrela osoba, potrebno je da svoje
postojanje i djelovanje uključi u cjelokup-
ne odnose s bližnjima ili u čitavom druš-
tvu. Odnosi su važni za napredak mladih
ljudi na njihovom osobnom putu kao pri-
stupu njihovoj čovječnosti i vjeri. Školski
vjeronauk pomaže formiranje jedinstvenog
bića koje ima savjest i čuvstva te je sposob-
no napredovati i rasti. Školski vjeronauk
stvara okruženje za odgoj duha u unutarnjo-
sti i vanjštini, s obzirom na osobnost i sve-
opću situaciju i život. Sve poučavanje ovisi
o kompetenciji profesora i o Božjoj milosti.

Tematika za mlade od 17 do 18 godi-
na usredotočuje se na smisao postojanja.
Školski vjeronauk raspravlja o stvarnosti
postojanja, o egzistencijalnim pitanjima
obogaćenima kulturalnim doprinosima i
bogatstvom kršćanske vjere, a obraća po-
zornost i na druge religije. Istraživanje o
smislu provodi se sučeljavanjem s raznim
mogućim putevima i s kršćanskim putem.
Kako bi shvatili velika pitanja postojanja,
učenici moraju postati sposobni pitati i do-
pustiti da ih propituju humanističke zna-
nosti i religije. Trebaju postati sposobni
otkriti da događaj Isusa Krista povezuje ži-
vot, radost i nadu, žalost i strepnje ljudi.
Riječ je o tome da se pokaže kako Evanđe-
lje, Radosna vijest koju je Isus donio ljudi-
ma jest riječ oslobođenja i nade koja se nu-
di bez nametanja, riječ koja budi čovjeka
kao subjekt i pomaže mu da raste u ljud-
skosti. Praksa ekumenskog i međureligij-
skog dijaloga omogućuje učenicima da su-
sretnu druge u istini i da nadiđu sudove i

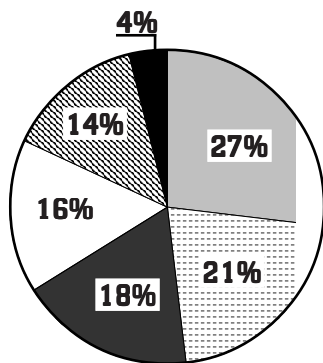
predrasude ne negirajući svoja uvjerenja. Školski vjeronauk razvija učeničke kompetencije osposobljavajući ih za etičko polemiziranje i moralno razlučivanje.

Skupina koja je pripremila projekt i program uvjerenja je da tematika i organizacija procesa poučavanja mogu osnažiti učeničku motivacije i želje. Odgovori odraslih i učenika pokazuju da svi žele da školski vjeronauk odgaja ljudske vrline i kršćanske vrednote. Za vrijeme školskog vjeronauka mladi žele tražiti smisao života

i međusobno komunicirati. Oni žele doznati kao postati pojedinačna osoba i dio društva. Kakvoća poučavanja ovisi o kompetenciji vjeroučitelja i o svjedočenju evanđelja. Unatoč neuspjesima, Crkva u Litvi se uzda u Boga života i prema svojim mogućnostima radi na poboljšanju školskog vjeronauka.

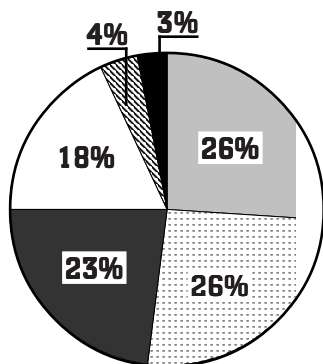
(Predavanje održano 22. 4. 2006. u Beču na Dvanaestom europskom forumu o školskom vjeronauku)

Prikaz br. 1

RODITELJSKI RAZLOZI IZBORA

- poznavanje kršćanstva
- ▨ nastavak tradicije
- vjera
- priprava na sakrament
- ▨ odgoj osobnosti
- želja djeteta

Prikaz br. 2

ODGOVOR UČENIKA

- informacije o religiji
- ▨ organizacija procesa
- odnos i sudjelovanje
- vjera i unutarnjost
- ▨ sloboda
- vjeroučitelj